

Vi ses på Internet

Om Stockholmsregionens virtuella rum för socialt kapital

RAPPORT 12:2007

Vi ses på Internet

Regionplane- och trafikkontoret
Box 4414, 102 69 Stockholm
Besök Västgötagatan 2
Tfn 08-737 25 00, Fax 08-737 25 66
rtk@rtk.sll.se www.rtk.sll.se

Rapport 2007:12, Vi ses på Internet – om Stockholmsregionens virtuella rum för socialt kapital

Konsulter: Karin Widengren, Mikael Feldbaum och Therese Lindé, Geelmuyden.Kiese. Data är insamlad av Sifo och Geelmuyden.Kiese.

Denna rapport finns endast i digital version publicerad på www.rtk.sll.se

ISSN 1104-6104
RTN 2006-0300

Förord

En ambition i arbetet med en ny regional utvecklingsplan (RUFS 2010) är att den sociala utvecklingen ska behandlas framsynt och på ett sätt som ger aktörerna i regionen en god grund för konkret arbete. Genom dialog och utvecklingsarbete under 2006–2007 har RTK identifierat det sociala kapitalet – dvs. invånarnas nätverk med och tillit till varandra och samhällets institutioner – som ett viktigt värde att utveckla. Socialt kapital skapas och förvaltas genom möten mellan människor.

Vetskapen finns om att hundratusentals människor besöker webben varje dag, och att särskilt ungdomar har anammat den moderna teknologin i sitt umgänge. Den dimension av socialt umgänge som webben erbjuder har dock varit av okänd betydelse i planeringen.

Denna rapport visar webbens sociala funktion bland invånarna i länet på olika sätt. Resultaten blir ett viktigt underlag för att diskutera om webbens potential att fungera som en överbryggande institution (mötesplats) där regionens medborgare kan knytas närmare varandra. Resultaten pekar även på det faktum att den fysiska Stockholmsregionen också existerar i den virtuella världen – en mötesplats lika stor eller större än till exempel föreningsliv eller nöjesetablissemang. Till detta måste den regionala utvecklingsplaneringen och samhällets institutioner förhålla sig.

Martin Ängeby har varit projektledare hos RTK .

Stockholm september 2007

Sven-Inge Nylund
Regionplanedirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
Inledning	9
Kort om begreppet socialt kapital	10
Metod	11
Tillgång till Internet	12
Åtta av tio länsinvånare har Internet	12
Sammanfattning	12
Vad gör stockholmarna på Internet?	13
Åtta av tio stockholmare söker information om vad som händer i stan	13
Yngre socialiserar, äldre har myndighetskontakter	14
”Killar spelar spel, tjejer chattar”	15
Arbetare chattar, tjänstemän nätverkar	15
Storstadsbor tar reda på vad som händer i stan	16
Sammanfattning	16
Vilken typ av kontakter har vi på Internet?	17
Internet viktigt för att lära känna nya personer	17
Kvinnor har kontakt med vänner, män med intressefränder	17
Var tredje mellan 15 och 29 har kontakt med någon de lärt känna på Internet	18
”Arbetare” öppnare för nya kontakter än ”tjänstemän”	18
Sammanfattning	19
Liknar våra nätvänner oss själva?	20
Internet vidgar nätverk – från bonding till bridging	20
Nischning av intressen ökar med ålder och utbildning	22
Utlandsfödda söker bonding	22
Funktionshinder	23
Sammanfattning	23
Relationen fysiskt och virtuellt umgänge	24
Mer än var tionde stockholmare har träffat någon som de lärt känna på Internet	24
Män träffar fler Internetkontakter IRL för att odla intresse	25
Var fjärde i åldern 15–29 har träffat Internetkontakter IRL	25
Något fler kontakter IRL för lågutbildade och arbetare	25
Internet viktigare för möten utanför stan	25
Fyra av tio aktiva Internetanvändare besöker ofta fysiska platser efter Internetinformation	26
Internet kan mobilisera till evenemangsbesök och IRL-kontakter	26
Sammanfattning	27
Personliga förhållningssätt till relationer på Internet	28
En plats för unga att vara sig själva och ta plats	28
Kvinnor och utlandsfödda träffar hellre folk på Internet än i verkligheten	29
Sammanfattning	30
Framtiden på Internet	31
Vidareutveckling av dagens tjänster	31
Kvinnor tar mer plats med ökad konsumentmakt	31
Ökade möjligheter till kontakt för nyinflyttade och socialt exkluderade	31
E-mobbing och bristande språkkunskaper hinder	32
Sammanfattning	32
Slutsatser	33

Sammanfattning

Inledning

Föreliggande rapport om stockholmarnas sociala relationer på Internet ingår som en del i RTK:s planarbete för att utveckla långsiktiga visioner, mål och strategier för regionen. Rapporten är en del i arbetet att kartlägga och utveckla Stockholm som socialt system samt kartlägga Internet som en potentiell arena för att skapa tillit och socialt kapital.

På Internet förekommer en rad sociala relationer som kan antas stärka det sociala kapitalet i en region. Tillit prövas också i flera olika sammanhang. Relationerna på Internet liknar i mycket relationerna utanför Internet men nya verktyg kan tänkas tillföra nya sätt att agera. Ambitionen är att visa på hur socialt kapital idag skapas på Internet samt hur samhälls institutioner kan använda sig av denna arena för att skapa socialt kapital mellan medborgare och tillitsfulla förhållanden mellan medborgarna och institutionerna själva.

Rapporten bygger på olika undersökningar: I en första steg har telefonintervjuer med invånare i Stockholms län genomförts. I ett andra steg har en webbenkät genomförts för att fånga upp de mest aktiva Internetanvändarna. Ett tredje mer kvalitativt steg har varit fyra intervjuer med företrädare för webbsidorna Koll.se, Match.com, Svenskafans.com, Lunarstorm.se, Blog.se. Och i det fjärde och sista steget har intervjuer med aktiva Internetanvändare genomförts. Tre fokusgrupper har genomförts. Fokusgrupperna med 7–10 personer har varit uppdelade i ungdomar (13–23 år), studenter (19–33 år) samt vuxna (30–40 år). De viktigaste resultaten sammanfattas nedan.

Kontaktnätens utbredning på Internet bygger tillit

Tillit och sociala kontakter mellan stockholmarna på Internet är idag utbredda fenomen. Var femte stockholmare med tillgång till Internet¹ har kontakt med någon de lärt känna på Internet. Det motsvarar 280 000 av länets invånare.² 13 procent av stockholmarna har skapat en så pass tillitsfull relation till någon via Internet att man valt att stämma träff (såvida mötet inte skett av en slump). Hela var tredje stockholmare i åldern 15–29 har kontakt med någon de lärt känna på Internet och var fjärde person i den här åldersgruppen har träffat någon de lärt känna på Internet i verkligheten.

Internetanvändarna upplever att Internet vidgar deras nätverk med annorlunda kontakter jämfört med ”verkliga livet”. Sex av tio i gruppen aktiva Internetanvändare anser att de i de flesta fall inte lärt känna personer de har kontakt med på Internet om det inte vore för Internet. Ungefär var femte stockholmare (280 000 personer) har, på Internet, kontakt med människor vars intressen skiljer sig från de egna, som de inte hade lärt känna utan Internet eller med för dem själva okända personer. Nästan var tionde stockholmare har regelbunden kontakt med någon de lärt känna via Internet och sedan träffat i verkliga livet. I gruppen aktiva användare³ har sju av tio träffat någon som de lärt känna på Internet.

¹ Vi kommer för enkelhets skull i rapporten att benämna stockholmare med tillgång till Internet (81 procent av länets invånare) helt enkelt som stockholmare. När vi säger stockholmare är det således viktigt för läsaren att komma ihåg att vi endast talar om 81 procent av befolkningen i länet.

² Vi utgår från 20 procent av länets invånare med tillgång till Internet tio år gamla eller äldre.

³ Gruppen ”aktiva Internetanvändare” refererar till respondenterna i webbenkäten som genomförts i form av gratisannonser på webbsidor som besöks av relativt avancerade Internetanvändare.

Åtta av tio i gruppen aktiva användare ansåg att de kunde ”vara sig själva” på Internet. De yngre ansåg att de skulle vara mer ensamma utan Internet, vilket pekar på Internets viktiga roll som nätverksskapare för unga. Internet framställs av fokusgrupperna som ett sätt för osäkra unga att ta plats.

Att sociala relationer är så pass utbredda och kan bygga den här sortens tillit och motivera människor till konkreta handlingar visar på betydelsen av den tillit som skapas på Internet. Det ger stora möjligheter för samhället att ta tillvara möjligheterna till tillitskapande relationer på Internet. Detta ställer höga krav på samhällets aktörer att förhålla sig till det landskap som ligger framför oss.

Stockholmarna söker information om stadens aktiviteter

Undersökningen inleddes med att fråga vad stockholmarna använder Internet till. Fokus var på mer sociala aktiviteter eller aktiviteter som kan vara intresse för kontakterna i en stad eller region. Nästan åtta av tio stockholmare söker information om vad som händer i staden. Fyra av tio deltar i nätverk relaterade till yrke, intresse eller fritid och var tredje stockholmare chattar.

Att hela 75 procent av stockholmarna söker information på Internet om vad som är på gång i staden är en slående siffra. Det innebär att cirka en miljon av länets invånare⁴ relativt regelbundet är inne på sidor där tips om Stockholms aktiviteter finns tillgängliga. Detta visar tydligt på sambandet mellan den fysiska regionen och den virtuella. Internet utgör därför en viktig möjlighet för länets institutioner att göra stockholmarna uppmärksamma på vad som är på gång i staden utifrån redan existerande plattformar.

Synlighet bygger tillit i flera olika former

Yngre stockholmare (15–29 år) ägnar sig åt aktiviteter med betydligt högre grad av social kontakt än de äldre i åldersgruppen 30–49. De chattar, har lagt upp en bild på sig själv eller på familjemedlem och deltar i diskussionsforum. Ungefär var tredje stockholmare mellan 15 och 29 spelar också nätverksspel och/eller bloggar/gör inlägg på bloggar. Gruppen 30–49 år söker istället information om vad som händer i staden, har kontakt med myndigheter, är med på e-postlista, köper och säljer begagnade varor och deltar i nätverk.

En mängd funktioner eller verktyg finns på Internet som kompletterar verktygen för kontakter som står till buds i fysiska livet eller med till exempel telefon och e-post. I communities kan man bygga nätverk och knyta nya kontakter genom de vänner man redan har. De gemensamma vännerna i communities garanterar att man kan känna tillit till de nya kontakterna. I diskussionsforum kan man diskutera frågor med likasinnade och få tips om prylar, evenemang eller intressen. Genom chatt kan man hålla kontakten med gamla och nya vänner på ett ”ytligare” sätt än genom att till exempel ringa. E-postlistor kan användas både med vänner och bekanta och kring sakfrågor och intressen.

Erfarenheten från dessa olika typer av forum är att den som visar upp sig själv, deltar i debatten och skapar ett nätverk utvecklar en tillitsfull relation till andra Internetanvändare. Viktigt för beslutsfattare är att känna till de olika typer av verktyg som kan användas för att kunna välja från hela ”paletten” i sina kontakter med medborgarna. Utrymme finns för myndigheter och institutioner att tydligare presentera sina organisationer genom per-

---

⁴ Vi utgår från 75 procent av länets invånare med tillgång till Internet tio år gamla eller äldre.

sonliga presentationer och till exempel bloggar av tjänstemännen. Detta kan antas stärka tilliten till institutionerna.

Gemensamma intressen skapar tillit

Studien har belyst att en stark drivkraft till sociala kontakter på Internet är möjligheten att möta människor med liknande intressen. Det vanligaste som stockholmarna delar med dem man har kontakt med på Internet, (liksom skälet till att man träffat personen i verkliga livet), är gemensamma intressen.

Detta belyser framförallt hur forumet framstår som en utmärkt form för att mötas i diskussioner kring ämnen av intresse. Om myndigheter och institutioner vill lyfta diskussionen om det område man ansvarar för torde forumet vara ett utmärkt alternativ.

Konsumentfokus skapar möjligheter

Intervjuerna ger vid handen att konsumentupplysning kommer att bli viktigare på Internet. Man ger idag varandra tips och gör prisjämförelser på bloggar och forum och när varor tar slut i affären nämns det på de största bloggarna.

Detta skapar utrymme för att förstärka till exempel kommunens konsumentvägledning på nätet. I serviceinstitutioners fokus på användarbehov skulle bättre jämförelser mellan relativt likvärdiga institutioner som skolor eller sjukhus kunna utvecklas. Sådana jämförelser skulle samtidigt tjäna som utvärderingsverktyg för offentliga tjänster.

Missbruk skadar tilliten

Det kanske största hindret mot att bygga socialt kapital på Internet som nämns av dem vi intervjuat är e-mobbing, rasism och pedofili. För att tillit ska fungera på Internet är det viktigt att det finns ett fungerande system för att straffa (utesluta) den som missbrukat tjänsten. Fungerande rapportering av missbruk eller system för feedback av kontakter kan vara sätt att komma till rätta med missbruk och upprätthålla tilliten i nätverken.

Utbildning och ålder påverkar hur sociala kontakter tas

Olika befolkningsgrupper i länet har olika hög grad av bridging och bonding⁵ i sina kontakter på Internet. Med ålder och utbildning ökar graden av intressegemenskap med dem man har kontakt med på Internet. Man blir också mer ”diskret” i sitt sätt att söka kontakt, det vill säga man lägger inte lika ofta ut en bild på sig själv eller chattar.

Om man som myndighet strävar efter att erbjuda tjänster och informera olika befolkningsgrupper är det viktigt att känna till på vilka sätt målgrupperna kommunicerar på Internet. Detta kan vara ett område som kräver vidare forskning. Eventuellt kan det vara så att högtbildade män är de som kommer att använda sig av eventuella satsningar på forum medan ungdomar och de med lägre utbildning istället kan nås i breda nätverk eller personliga presentationer.

---

⁵ Bonding innebär att man umgås i redan kända sociala sammanhang inom en homogen grupp. Bridging innebär att man umgås i mer okända sociala sammanhang med en mer heterogen grupp. Det senare brukar framhåvas som extra intressant och värdefullt ur ett regionplaneperspektiv (se avsnitt 3).

Könsskillnader i relationer på Internet

Kvinnor har mer kontakt med vänner och mindre kontakt med personer med intressen som skiljer sig från de egna. De träffar också, i jämförelse med män, färre personer som de lärt känna på Internet. Män deltar i större utsträckning än kvinnor i diskussionsforum. Fler män än kvinnor spelar också nätverksspel, särskilt bland de yngre. Kvinnorna handlar på nätet och finns med på e-postlistor. Internet framstår därmed som ett område där kvinnorna har utrymme att öka sina bridging-kontakter för att bygga socialt kapital.

Männen uppger i stor utsträckning att de har kontakt med personer med liknande intressen som de själva. De uppger också i högre utsträckning än kvinnorna att de lärt känna personer på Internet. Ett stort samhällsproblem som uppkommer i samtal med webbsajten Match är ensamhet. Eventuellt skulle männen tjäna på att ta efter kvinnornas exempel och öka sina kontakter med släkt och vänner.

Planeringen av insatser på webben bör ta hänsyn till liknande faktorer. För att bygga tillit mellan kvinnor som inte känner varandra sedan tidigare skulle man kunna tänka sig att vårdens mammagrupper utvecklades på Internet. Likaså skulle man kunna tänka sig att ungdomsmottagningar eller psykiatriska mottagningar förstärkte sin verksamhet på Internet. Kanske kan det locka yngre män att diskutera relationer och familjeliv?

Internet – en väg ut ur diskriminering

Utlandsfödda och kvinnor uppger i större utsträckning än andra att de hellre träffar människor på Internet än i verkliga livet. Möjligen kan satsningar på Internet vara ett viktigt instrument för de här grupperna att knyta kontakter som de inte kan ta i det fysiska livet. Särskilt utlandsfödda kvinnor skulle kunna stödjas.

Trots att utlandsfödda uppger att de hellre har kontakt med människor på Internet än i verkliga livet, tycks utlandsfödda idag ha många kontakter i verkliga livet som de inte skulle ha haft utan Internet, vilket indikerar bridging.

Från samhällets sida kunde man tänka sig att nyanlända invandrare, som kan ha svårt att knyta kontakter i det omgivande samhället på grund av diskriminering och språkhinder, i högre utsträckning kan upplysas om de möjligheter till sociala kontakter som finns tillgängliga i det svenska Internetsamhället.

Internet viktigare utanför storstaden

Studien visar att för de som bor utanför storstaden leder Internet till fler kontakter med personer som man inte hade lärt känna om det inte vore för Internet. Dessa personer träffar också fler personer som de lärt känna på Internet. Internet knyter alltså ihop regionens mer perifera delar både på Internet och i det fysiska livet. För satsningar på att knyta ihop och skapa kontakter mellan områden utanför staden (med varandra eller med staden själv), torde därför Internet vara en särskilt viktig arena.

Möjligheter till kontakt över gränser och avstånd

Anonymiteten på Internet skapar förutsättningar för nya kontakter för funktionshindrade samt för socialt exkluderade. Internet har en viktig och ökande betydelse för människor som har svårt att ha kontakt på grund av stora avstånd som till exempel nyinflyttade.

Inledning

Föreliggande rapport om stockholmarnas sociala relationer på Internet ingår som en del i RTK:s arbete med en ny regional utvecklingsplan (RUF 2010) där arbetet med att utveckla långsiktiga visioner, mål och strategier för regionen är en del.

Visionen för regionen som utkristalliserats är att Stockholmsregionen ska bli "Europas mest attraktiva storstadsregion". En av strategierna för att skapa en öppen, tillgänglig och dynamisk region är att frigöra människors livschanser. Det handlar om att skapa möjlighet för regionens invånare att tillvarata sin potential och att delta i samhällslivet.

Tillit till andra människor och till samhällets institutioner är centralt för att människor ska kunna överbrygga sociala barriärer, utveckla sin personliga potential och delta aktivt i samhällslivet.

Regionens samhällsinstitutioner arbetar dagligen med att både stärka välbefinnandet och tilliten människor emellan men även med att själva skapa tillitsfulla relationer till medborgarna genom service och information. Föreliggande rapport är en del i arbetet med att kartlägga och utveckla Stockholm som socialt system. Rapporten kartlägger Internet som en potentiell arena för att skapa tillit och socialt kapital.

Denna undersöknings syfte har varit att synliggöra webbens nuvarande sociala funktion bland invånarna i länet, samt att utreda vilken potential webben har att fungera som en överbryggande institution och generator av socialt kapital. Rapporten kartlägger bredden och djupet i de relationer som byggs upp på webben. Vidare undersöks om umgänget på webben skiljer sig åt mellan olika grupper av användare och om webben kan ha potential att fungera som en arena där socialt kapital kan utvecklas både i allmänhet och för specifika grupper. Relationen mellan fysiskt och virtuellt umgänge undersöks också.

Eftersom möjligheten att bygga socialt kapital kan antas vara störst inom områden där en relativt utvecklad kontakt mellan människor råder, fokuserar rapporten främst på områdena socialt umgänge och intressen.

Ambitionen är att visa på hur socialt kapital idag skapas på Internet samt hur samhällets institutioner kan använda sig av denna arena för att skapa socialt kapital mellan medborgare och tillitsfulla förhållanden mellan medborgarna och institutionerna själva.

Kort om begreppet socialt kapital

Socialt kapital är inget entydigt definierat begrepp. Av Putnam⁶ definieras det som ”band mellan individer – sociala nätverk och de normer för ömsesidighet och pålitlighet som uppstår ur dem.” Putnam menar att det är positivt för samhället att medborgarna ingår i sociala nätverk, eftersom dessa bygger på ömsesidighet vilket i sin tur leder till förtroende mellan medborgarna. Förtroende är en av demokratins grundvalar, enligt Putnam.

Putnam definierar bonding och bridging som två skilda sätt att knyta sociala band. Bonding innebär att man umgås i redan kända sociala sammanhang inom en homogen grupp. Den typen av umgänge med familj och vänner kan vara värdefullt framförallt ur ett individperspektiv. Det kan handla om att utveckla sin personliga potential. Bridging är en bredare typ av byggande av socialt kapital mellan personer ur mer heterogena grupper. Det är framförallt denna typ av relationer som antas stärka den demokratiska utvecklingen, samhällsdeltagandet och förtroendet till samhällets institutioner.⁷ Gränserna mellan bonding och bridging är inte helt givna och det är möjligt att en typ av relationer leder över i en annan.

På Internet förekommer en rad sociala relationer som kan antas stärka det sociala kapitalet i en region. Tillit prövas också i flera olika sammanhang. Relationerna på Internet liknar i mycket relationerna utanför Internet men nya verktyg kan tänkas tillföra nya sätt att agera. Studien ser närmare på hur socialt kapital och tillit fungerar på Internet.

---

⁶ Putnam, Robert D, 2000, Den ensamme bowlaren. Den amerikanska medborgarandans upplösning och förnyelse, Stockholm, SNS Förlag.

⁷ idem

Metod

Den utförda undersökningen är upplagd på ett induktivt och deskriptivt sätt. Studien syftar inte till att stödja eller förkasta någon viss teoribildning. Studien försöker istället kasta ljus över den dagsaktuella situationen för sociala relationer på Internet och plockar också upp trådar som fördjupande forskning kan belysa med mer djupgående metoder.

Studien bygger således på undersökningar ”på fältet” och inte på litteraturstudier. Fokus ligger på att beskriva i vilken utsträckning stockholmarna använder sig av Internet, vad de använder det till och vilka grupper som använder Internet på olika sätt, uppdelat på kön, ålder, utbildning och i vissa fall härkomst och inkomst.

Undersökningen har använt sig av såväl mer kvantitativa som mer kvalitativa undersökningsmetoder.

I ett första steg har telefonintervjuer genomförts med 1030 slumpvis utvalda invånare i Stockholms län där vi ställt frågor om Internettillgång, vad man använder Internet till, vilken typ av relationer man har med människor på Internet samt om man träffat en person i ”verkliga livet” som man lärt känna på Internet.

I ett andra steg har en webbenkät genomförts för att fånga upp de mest aktiva Internetanvändarna. Undersökning har kompletterats med mer djupgående frågor om olika typer av relationer samt om inställning till Internet som social arena. Webbenkäten har utformats som en annons som legat ute på webbsidorna Svenskafans.com, Koll.se samt Blog.se under januari månad. Enkäten gav 1064 svar. 382 av de svarande uppgav att de bodde i Stockholms län varav 22 svarande uppgav att de fått information om enkäten på Svenskafans webbsida, 11 på Kolls och 323 på Blogs. (26 uppgav också att de fått information på någon annan webbsida trots att enkäten endast låg på ovan nämnda tre sidor). Det är på dessa 382 respondenter som statistiken för aktiva användare i rapporten baseras. Förutom att annonsen gick som en banner på Blog bekräftar detta att framförallt mycket aktiva Internetanvändare (de som skriver och kommenterar bloggar) besvarat enkäten.

En tredje, mer kvalitativ, komponent har varit fyra intervjuer med företrädare webbsidorna Koll.se, Match.com, Svenskafans.com, Lunarstorm.se, Blog.se. Dessa webbsidor valdes ut i samarbete med RTK och anses representera ett brett fält av sociala kontakter på Internet.

För det fjärde har fokusgrupper med aktiva Internetanvändare genomförts. Tre stycken fokusgrupper har genomförts. Fokusgrupperna med 7–10 personer har varit uppdelade i ungdomar (13–23 år), studenter (19–33 år) samt vuxna (30–40 år).

Definitioner

Numeriska värden i rapporten refererar antingen till undersökningen eller till webbenkäten. När enkätens respondenter refereras används benämningen ”stockholmare”. För enkelhetens skull benämns ”stockholmare med tillgång till Internet” (81 procent av länets invånare) helt enkelt som ”stockholmare”. När stockholmare nämns är det således viktigt för läsaren att komma ihåg att det bara handlar om 81 procent av befolkningen i länet. När webbenkäten refereras används benämningen ”aktiva användare”.

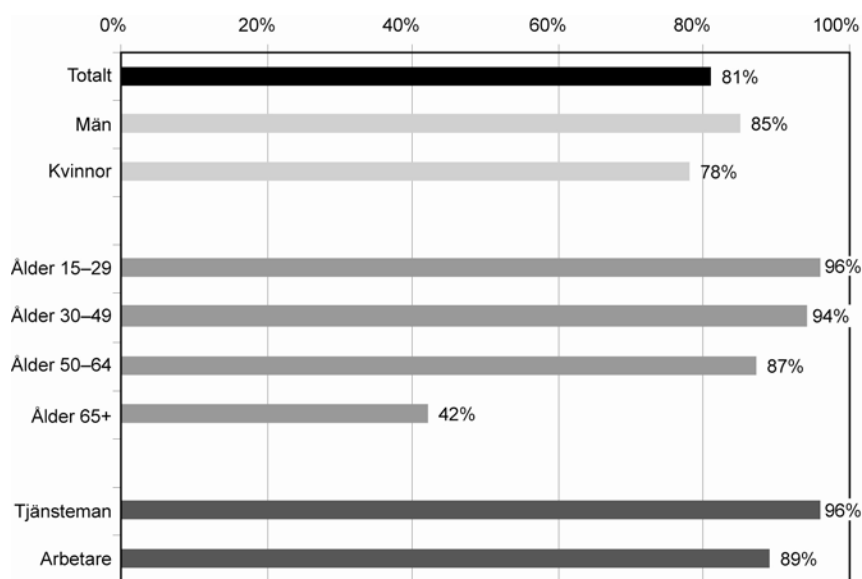
Tillgång till Internet

Åtta av tio länsinvånare har Internet

Undersökningen visar att 81 procent⁸ av invånarna Stockholms län har tillgång till Internet. Män har något högre tillgång till Internet (85 procent) än kvinnor (78 procent). Tillgången till Internet, som ligger på 87 procent i åldersgruppen 50–64 år, halveras till 42 procent hos stockholmare över pensionsålder. Dessa siffror korresponderar väl med statistiken i övriga landet.⁹

I princip samtliga stockholmare under 50 år har tillgång till Internet. Av dem som inte har Internetuppkoppling har kvinnor över 65 år klart lägst tillgång (33 procent). Arbetare och medlemmar i LO har lägre tillgång till Internet än tjänstemän, likaså individers med enbart grundskoleutbildning (58 procent). De med hög inkomst och utbildning har i större utsträckning tillgång till Internet.

Diagram 1. Stockholmarens tillgång till Internet

Källa: GK, Sifo

Sammanfattning

Undersökningen visar att åtta av tio länsinvånare har tillgång till Internet. Denna siffra är densamma som landet i helhet enligt SCB:s statistik.

⁸ 805 personer av det slumpmässiga urvalet av 1030 personer boende i Stockholms län hade tillgång till Internet. Felmarginalen för hela populationen är 2,5 procent.

⁹ SCB 2005, Privatpersoners användning av datorer och Internet 2005.

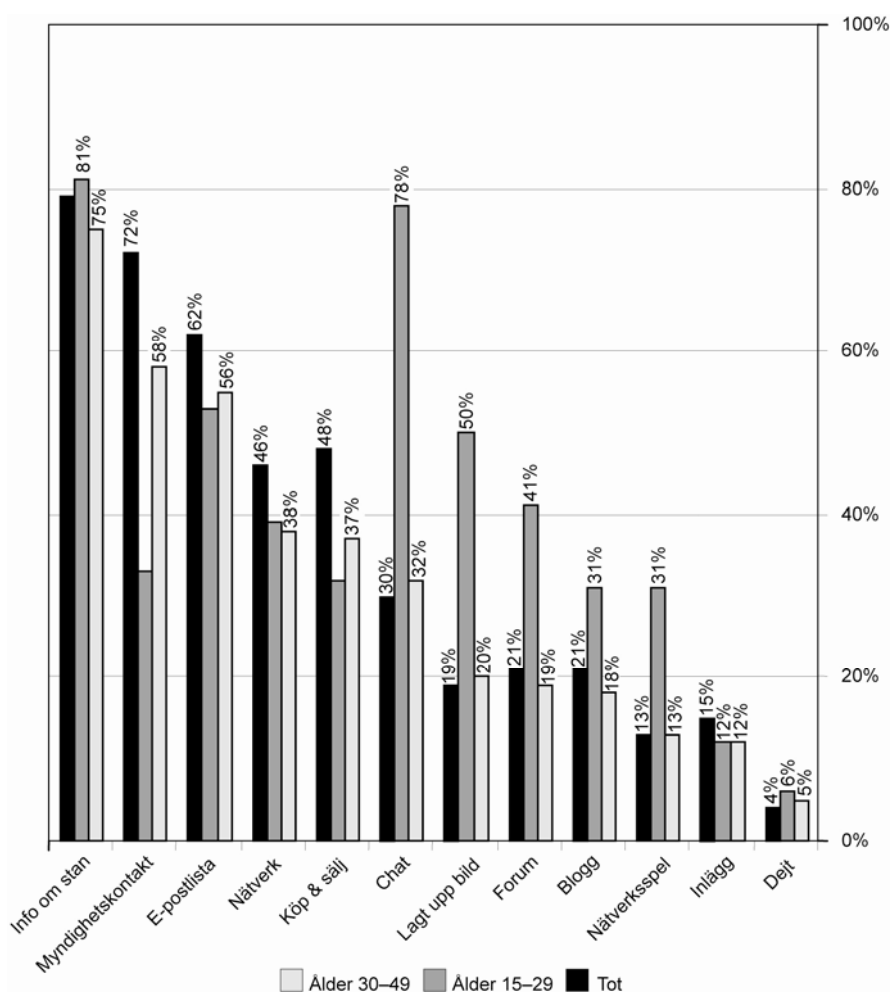
Vad gör stockholmarna på Internet?

Åtta av tio stockholmare söker information om vad som händer i staden

Undersökningen inleddes med att fråga vad stockholmarna använder Internet till med fokus på mer sociala aktiviteter eller aktiviteter som kan vara intresse för kontakterna i en stad eller region. Den vanligaste av våra listade aktiviteter är att ”söka information om vad som händer i staden” (75 procent). Andra populära aktiviteter är ”kontakt med myndigheter” (58 procent) och att ”vara med på e-postlista” (56 procent)

En annan av de mer sociala aktiviteter som är relativt vanligt förekommande är att man ”deltar i nätverk relaterat till yrke, utbildning eller fritid” (38 procent). Att chatta är också populärt (32 procent). Fokusgrupperna bekräftar undersökningen relativt väl.

Diagram 2. Aktiviteter på Internet

Källa: GK, Sifo

Yngre socialiserar, äldre har myndighets-kontakter

Yngre stockholmare – ”Alla finns på Playahead”

Det är stora skillnader mellan vad stockholmare i olika åldrar gör på Internet. Yngre (15–29 år) ägnar sig åt aktiviteter med betydligt högre grad av social kontakt än de äldre i åldersgruppen 30–49. De chattar (78 kontra 30 procent), har lagt upp en bild av sig själva eller någon i familjen (50 kontra 19 procent), deltar i diskussionsforum (41 kontra 21 procent). Ungefär var tredje person mellan 15 och 29 spelar också nätverksspel eller bloggar/gör inlägg på bloggar.

Fokusgruppen med tonåringar visar att tonåringarna ofta besöker olika forum för rollspel. De spelar också online-spel. Samtliga tonåringar vi talar med har en egen profil på Playahead.¹⁰ Man lägger upp bilder och musik och filmsnuttar på sina sidor. Man skriver ofta inlägg i kompisars gästböcker. Tonåringarna laddar också ner musik och filmer. Förutom professionellt producerat material kan det vara demos eller något bands spelning.

I fokusgruppen med universitetsstudenter är det populärt att läsa nyheterna på de stora tidningarnas webbsidor. Många handlar också böcker och musik, betalar räkningar och beställer blanketter från CSN. Ungefär en tredjedel av studenterna har en egen myspace-sida.¹¹ Några av studenterna har också egna bloggar men de flesta läser andras. Man kollar också ofta upp information som adresser och telefonnummer eller hur mycket folk tjänar. Alla universitetsstudenter uppger att den största nyttan med Internet är nedladdning av filer med filmer och musik.

Medelålders stockholmare – ”Nätverket är ett bra sätt att kolla upp jobb”

Åldersgruppen 30 till 49-åriga stockholmare är uppvisar inte samma sociala beteende som de yngre. Även dessa söker i hög utsträckning information om vad som sker i staden. De köper och säljer annars produkter (48 kontra 20 procent), har myndighetskontakter (72 kontra 33 procent), är med på e-postlistor (62 kontra 53 procent), samt har yrkes-/intresse-/fritidsrelaterade nätverk (46 kontra 39 procent). Bland 50–64-åringar är det vanligast att använda Internet till myndighetskontakter. Stockholmare över 65 är inte speciellt välrepresenterade i någon kategori.

Fokusgruppen med de över 30 nämner liknande aktiviteter som universitetsstudenterna – att läsa nyheter, att handla på e-bay och Blocket samt ha kontakt med myndigheter. Bland småbarnsföräldrar används Internet ofta i köp- och säljsyfte, till exempel E-bay och Blocket. Andra föräldraaktiviteter är att surfa på nätet om dagis och sjukdomar, till exempel på vårdguiden och netdoktor, och att ställa barnet i dagis. Exempelvis en pappa söker också jobb i ett nätverk han är med i samt letar matlagningsrecept. En mamma har kollat upp babysim på nätet.

---

¹⁰ Playahead är ett brett nätverk för mestadels ungdomar där man kan lägga upp en beskrivning av sig själv samt utnyttja andra tjänster på ett liknande sätt som hos Lunarstorm.

¹¹ Myspace är ett nätverk som i viss mån liknar Lunarstorm och Playahead men i högre utsträckning vänder sig till en något äldre publik. Fokus ligger på musik.

15–29-åringarnas Topp 7

1. Söker information om vad som händer i staden (81 %)
2. Chattar (78 %)
3. E-post lista (53%)
4. Lagt upp bild på sig själv (50 %)
5. Deltar i diskussionsforum (41 %)
6. Läser och skriver blogg (31 %)
7. Spelar nätverksspel (31 %)

30–49-åringarnas Topp 7

1. Söker information om vad som händer i staden (79 %)
2. Kontakt med myndigheter (72 %)
3. E-post lista (62%)
4. Köper och säljer begagnade varor (48 %)
5. Deltar i nätverk (46 %)
6. Chattar (30 %)
7. Diskussionsforum/Blogg (21 %)

”Killar spelar spel, tjejer chattar”

”Killar spelar spel, tjejer chattar.” Så sammanfattar en av tonåringarna skillnaden i yngre stockholmarnas Internetanvändning – ett påstående som visar sig innehålla en hel del sanning. Enlig undersökningen deltar män i större utsträckning än kvinnor i diskussionsforum. Fler män än kvinnor spelar också nätverksspel, särskilt bland de yngre. Bland stockholmarna mellan 30 och 49 år gör män fler inlägg på tidningars webbsidor.

Att köpa och sälja begagnade varor på Internet och undersöka vad som händer i staden är ungefär lika vanligt bland män och kvinnor. I övriga aktiviteter dominerar männen något.

Fokusgrupperna bekräftar att kvinnor tycks föredra att använda Internet för att hålla kontakt med vänner medan männen söker sig till forum för gemensamma intressen. En småbarnspappa är till exempel med i ett forum för initierade Djurgårdensupportrar, medan en småbarnsmamma via en e-postlista håller kontakten med den gamla boxningsklubben som inte längre finns. Förr rörde e-postlistan information om träningarna men nu är det mest sociala meddelanden, till exempel när någon fått barn.

En kvinna har startat en e-postgrupp med familjen som alla bor i Stockholm, för att hålla varandra informerade om vad som skulle göras inför jul. En kvinna nämner att hon gärna skulle ha mer kontakt med sina vänner som hon inte hinner träffa så mycket: ”Att till exempel ha en sida där alla laddar upp foton tillsammans kan vara ett sätt att hålla kontakten. Vi hade en sådan men det rann ut i sanden”, säger hon.

Arbetare chattar, tjänstemän nätverkar

De stockholmarna som i undersökningen väljer att själva definiera sig som ”arbetare” chattar och deltar i diskussionsforum i större utsträckning än de som själva definierar sig som ”tjänstemän”. Tjänstemännen använder Internet till myndighetskontakter och är med på e-postlistor. Bland privatanställda är det vanligare att handla på Internet och göra inlägg i tidningar, medan offentligt anställda deltar i nätverk kring yrke eller intresse.

40 procent av stockholmarna med endast grundskoleutbildning har lagt upp en bild på sig själv på Internet medan endast 14 procent av stockholmarna med universitetsexamen har gjort det. 23 procent av människor med hushållsinkomster under 600 000 kronor har lagt upp bilder; något färre (13 procent) har lagt upp bilder bland stockholmarna med över 600 000 kronor i årsinkomst.

Storstadsbor tar reda på vad som händer i staden

Att söka information om vad som händer i staden på Internet är något vanligare (ej signifikant) bland dem som i undersökningen uppger att bor i storstad (77 kontra 72 procent), vilket förefaller naturligt eftersom det borde vara enklare att besöka evenemang i storstaden (tillgänglighet och utbud).

Storstaden tycks också fungera bra som marknad för varor, bostäder och nätverkskapande om till exempel yrkesliv. De som uppger att de bor i storstad deltar också i högre utsträckning i nätverk relaterade till yrke, utbildning eller fritid (främst offentligt anställda tjänstemän) och köper och säljer begagnade varor (främst privatanställda tjänstemän), jämfört med dem som uppger att bor inte bor i storstad. Att handla på Internet kan vara enklare i storstaden på grund av större utbud i närheten eller kanske på grund av större tillgång till bil.

Sammanfattning

Undersökningen inleddes med att fråga vad stockholmarna använder Internet till med fokus på mer sociala aktiviteter eller aktiviteter som kan vara intresse för kontakterna i en stad eller region. Åtta av tio stockholmare söker information om vad som händer i staden. Fyra av tio deltar i nätverk relaterade till yrke, intresse eller fritid och var tredje stockholmare chattar.

Yngre stockholmare (15–29 år) ägnar sig åt aktiviteter med betydligt högre grad av social kontakt än de äldre i åldersgruppen 30–49. De chattar, har lagt upp en bild på sig själv eller på familjemedlem och deltar i diskussionsforum. Ungefär var tredje person mellan 15 och 29 spelar också nätverksspel och/eller bloggar/gör inlägg på bloggar.

Gruppen 30–49 år söker istället information om vad som händer i staden, har kontakt med myndigheter, är med på e-postlistor, köper och säljer begagnade varor och deltar i nätverk.

Män deltar i större utsträckning än kvinnor i diskussionsforum. Fler män än kvinnor spelar också nätverksspel, särskilt bland de yngre. Kvinnorna handlar på nätet och finns med på e-postlistor.

Stockholmare som definierar sig själva som ”arbetare” chattar och deltar i diskussionsforum i större utsträckning än de som definierar sig som ”tjänstemän”. Tjänstemännen använder Internet till myndighetskontakter och är med på e-postlistor.

Vilken typ av kontakter har vi på Internet?

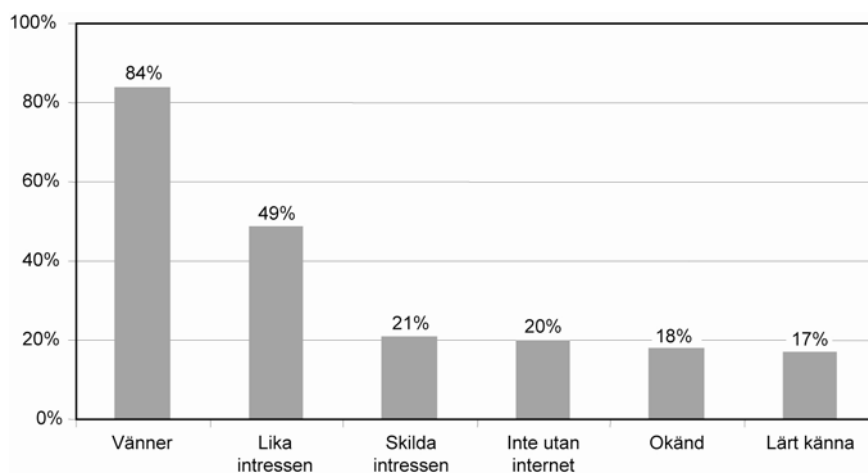
Internet viktigt för att lära känna nya personer

Mer än åtta av tio stockholmare har kontakt med vänner på Internet. Hälften har kontakt med personer med liknande intressen. Bonding förefaller således vara den vanligaste typen av kontakter på Internet.

De fyra staplarna till höger i diagram 3 visar på de kontakter som kan antas leda till bridging i en region. Ungefär var femte stockholmare har kontakt med personer vars intressen skiljer sig från de egna, som de inte lärt känna utan Internet, med för dem själva okända personer eller med personer som de lärt känna på Internet. I jämförelse med hur vanligt det är att stockholmare lär känna okända personer i det fysiska livet kan Internet förmodligen betraktas som en mycket viktig arena för att lära känna personer man inte kände sedan tidigare.

I gruppen aktiva användare har hela 85 procent via Internet skapat kontakt med människor man inte tidigare kände.

Diagram 3. Vilken typ av kontakter har du på Internet?

Kvinnor har kontakt med vänner, män med intressefränder

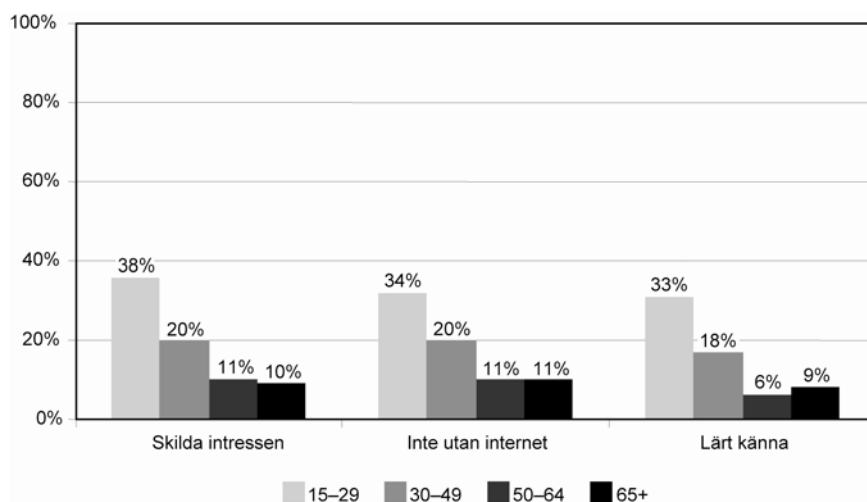
Bland stockholmarna har kvinnorna mer kontakt med vänner än männen (89 kontra 84 procent). I alla övriga listade kategorier av sociala kontakter dominerar männen. Männen kontakter skiljer sig signifikant från medelvärdet i kategorierna "kontakt med personer med liknande intressen" (58 procent), "kontakt med personer jag inte hade lärt känna utan Internet" (25 procent), "kontakt med för mig okända personer" (23 procent)" samt "kontakt med personer jag lärt känna på Internet" (21 procent).

Bilden som undersökningen ger bekräftas av webbenkäten där hela 86 procent av männen uppger att de träffat personer som de inte tidigare kände på Internet medan 84 procent av kvinnorna uppger detsamma.

Var tredje person mellan 15 och 29 har kontakt med någon de lärt känna på Internet

Yngre är betydligt öppnare i sina kontakter än äldre. Samtliga kategorier av kontakter på Internet där den yngre åldersgruppen signifikant skiljer sig från medelvärdet är "bridging-kategorier". Av diagrammet nedan framgår att drygt var tredje person i åldern 15–29 har kontakt med personer de lärt känna på Internet, med personer de inte hade lärt känna utan Internet, samt med personer vars intressen skiljer sig från personens egna. (Uppenbarligen hade pensionärerna mer kontakter med personer de lärt känna på Internet än de i åldersgruppen 50–64 år, kanske beroende på att de har mer tid.)

Diagram 4. Vilken typ av kontakter har du på Internet – ålder

Källa: GK, Sifo

"Arbetare" öppnare för nya kontakter än "tjänstemän"

De som definierar sig själva som arbetare har i högre grad kontakt med personer de träffat på Internet än de som betraktar sig som tjänstemän (22 kontra 9 procent). Arbetare har också i större utsträckning kontakt med personer vars intressen skiljer sig från de egna än tjänstemännen (26 kontra 16 procent). Det är också vanligare att lågutbildade och låginkomsttagare har kontakt med personer de lärt känna via Internet samt att låginkomsttagare har kontakt med personer vars intressen skiljer sig från deras egna.

Hög inkomst och utbildning tycks alltså innebära att man är mer selektiv i sina kontakter på Internet och att bonding snarare än bridging dominerar.

Sammanfattning

Mer än åtta av tio stockholmare har kontakt med vänner på Internet. Hälften har kontakt med personer med liknande intressen. Ungefär var femte stockholmare har kontakt med personer vars intressen skiljer sig från de egna, som de inte lärt känna utan Internet, med för dem själva okända personer eller med personer som de lärt känna på Internet.

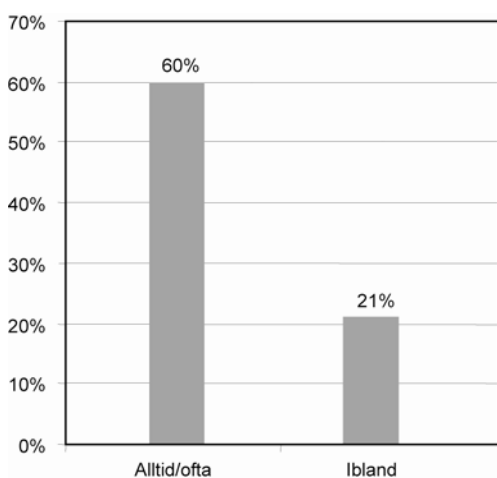
Män, yngre och de som definierar sig själva som arbetare är betydligt öppnare i sina kontakter än kvinnor, äldre och tjänstemän. De har oftare kontakt med personer som inte liknar dem själva.

Liknar våra nätvänner oss själva?

Internet vidgar nätverk – från bonding till bridging

Vilken typ av personer upplever människor att de får kontakt med på Internet? Sex av tio aktiva Internetanvändare instämmer i att de (ofta eller alltid) inte hade lärt känna personer de har kontakt med på Internet, om det inte vore för Internet. Svaret visar på att människor upplever att Internet vidgar deras nätverk med annorlunda kontakter jämfört med ”verkliga livet”, och indikerar att Internet bidrar till bridging.

Diagram 5. Jag hade inte lärt känna mina kontakter på Internet utan Internet (Aktiva användare)

Källa: GK , Sifo

Bland de aktiva användarna svarar de som bor utanför Stockholms närförorter oftare att de ofta eller alltid inte hade lärt känna sina Internet-kontakter utan Internet (67 procent) jämfört med dem som bor i närförort (61 procent) eller de som bor i innerstaden (54 procent). Detta förefaller rimligt dels eftersom det förmodligen är större chans att träffa fler människor generellt i staden, dels eftersom det är möjligt (om än inte självklart) att människor som bor utanför staden har Internetkontakt med folk som bor utspridda över ett större område. (Bor man utanför innerstaden träffar man också mer sällan personer som bor i samma stad på Internet, enligt webbenkäten.)

Det fanns en (statistiskt insignifikant) tendens att ju längre från Stockholm man bor i desto mindre utsträckning har man gemensamma intressen med de man träffar på Internet. Möjligen bekräftar detta den bild som tonar fram i föregående avsnitt av en utbildningsmässig och ekonomisk elit i innerstaden som har gemensamma intressen med dem de kommunicerar med på Internet.

Av diagram 6 framgår att det är vanligt att man har ett intresse gemensamt med dem man träffat och att man är i samma ålder.

Särskilt män anger att de delar intressen med sina nätvänner. Bland aktiva användare svarar till exempel 66 procent av männen ”alltid” eller ”ofta” mot 54 för kvinnorna. Sam-

Vi ses på Internet

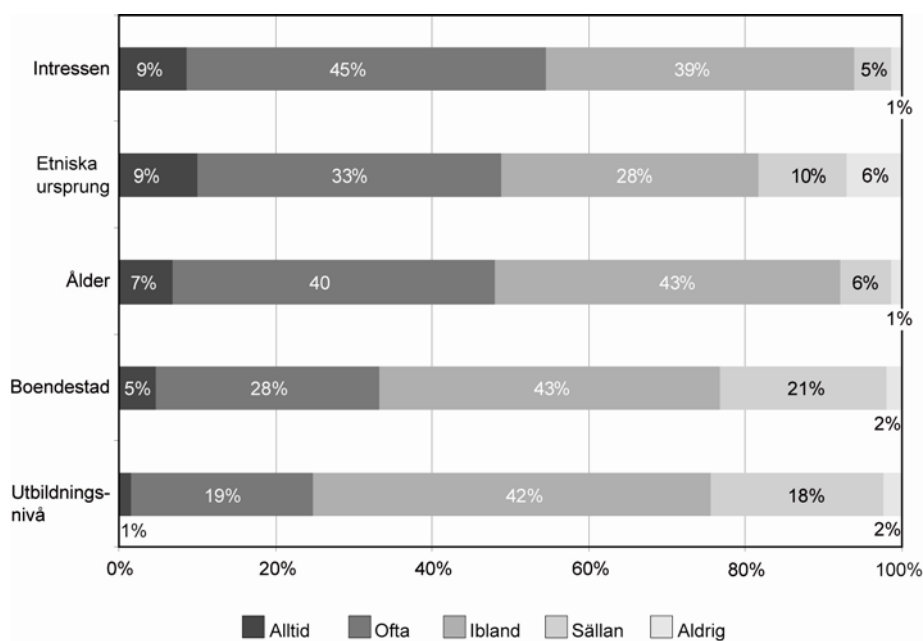
tidigt har män, i större utsträckning än kvinnor mer kontakt med okända personer och folk som de inte lärt känna utan Internet.

Att dela samma intressen har en bondingeffekt men kan också leda till bridging. Svenskafans belyser hur gemensamma intressen kan leda människor att träffas som annars inte hade funnit varandra. Många utländska lag har många fans i Sverige som inte har några matcher i Sverige att samlas kring. Men på Internet ges möjligheten att träffa likasinnade.

Ungdomarna håller med om att de träffar folk med liknande intressen som de själva på Internet: ”Om man delar något, har något gemensamt, då spelar det ju ingen roll var man kommer ifrån. Till exempel om man börjar prata med någon från ett annat land i ett spel. Då har man ju spelen gemensamt.”

Svenskafans är kanske det tydligaste exemplet bland våra intervjuade webbplatser på hur gemensamma intressen bidrar till att man har kontakt på Internet. Men även på Blog menar man att intressegemenskaper är det viktigaste fenomenet för sociala kontakter på Internet. Som exempel på hur även enskilda bloggare bildar nätverk nämner de hur många bloggare om anorexi valt att lägga sig på just Blog: ”De här bloggarna har liksom klumpat ihop sig och för en inbördes diskussion.”

Diagram 6. Detta har jag gemensamt med dem jag har kontakt med på Internet

Källa: GK

Både ungdomar och vuxna ger exempel på hur de ofta utgår från att folk de har ytligare kontakter med på Internet (genom diskussionsforum och nätverksspel), ofta kan ha helt andra åldrar än vad man trott: ”Ibland händer det att man tror att den man pratar med är ungefär som en själv men så efter ett tag visar det sig att personen är typ 35 och bor i Spanien. Man tror ju inte att äldre är intresserade av till exempel nya spel.”

Att män i större utsträckning anser att de har gemensamma intressen med sina kontakter än kvinnor kan eventuellt bero på att ”intressen” förknippas med typiskt manliga aktiviteter. Att män har fler kontakter med personer de lärt känna på Internet vittnar dock om att mäns kontakter verkar leda till bridging.

Nischning av intressen ökar med ålder och utbildning

De aktiva användare som har högskole- eller universitetsexamen har oftare gemensamma intressen med sina Internetkontakter (66 procent svarar ”alltid” eller ”ofta”) än de som har grundskoleexamen (56 procent). Här kan en viss samvariation med ålder föreligga men tendensen förstärker ändå intrycket att högre utbildning och tjänstemannayrke leder till att man har mer gemensamma intressen med sina Internetkontakter.

På Lunarstorm som får betraktas som en mindre specialiserad sajt känner man till att man har en bred demografi bland sina besökare. Även lågutbildade ensamstående mammor hittar in på nätet och till Lunarstorm.”

Utlandsfödda söker bonding

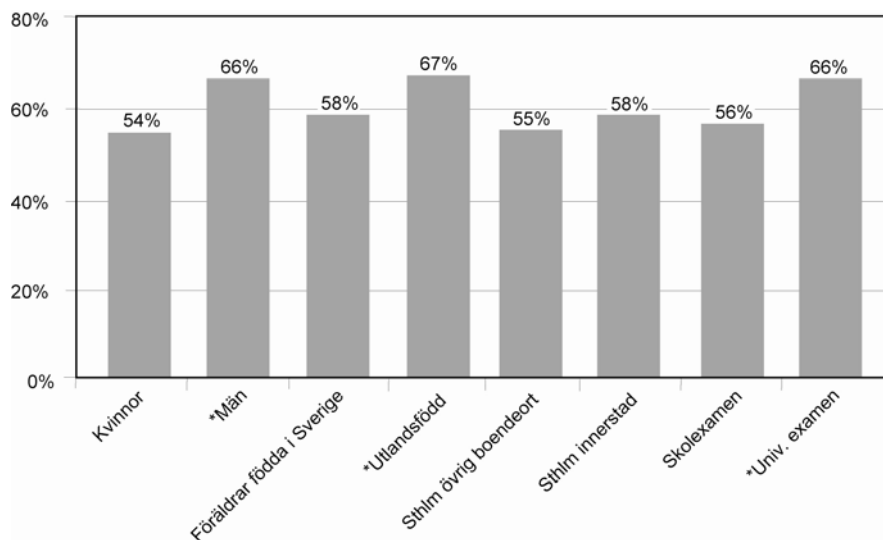
De utlandsfödda aktiva användarna har något oftare gemensamma intressen med sina Internetkontakter (67 procent svarar ”alltid” eller ”ofta”) än de som har svenska föräldrar (58 procent).

Detta tycks tyda på att utlandsfödda använder Internet för att söka likasinnade. Bonding kan som vi tidigare sett i fallet med män tendera att leda över i bridging.

Exempel på bonding hos utlandsfödda som vi stött på är till exempel supporterklubbar för lag i till exempel spanska och turkiska ligan har många fans bland invandrarungdomar. En möjlighet för den här typen av bonding att leda över i bridging är när Svenskafans uppmärksammar sina skribenter och anställer dem i organisationen. Då ser man bland annat till att även bakgrundsmässigt representera sin läsekrets.

Lunarstorm hade också förr en klubb som hette ”Andra generationens invandrare” där frågor som relaterade till den här gruppen diskuterades. Den här typen av bonding behöver förstås inte heller vara negativ. Lunarstorm är också ofta en första kontakt med det svenska Internetsamhället för nyanlända ungdomar som hör av sig till Lunarstorm för att få svenska personnummer.

Diagram 7. Gemensamma intressen med dem jag har kontakt med på Internet – ofta eller alltid efter bakgrundsvariabler (Aktiva användare)

Källa: GK (Asterisk markerar att gruppen snittar högre värden)

Funktionshinder

På Lunarstorm har man erfarenhet av att många funktionshindrade berättar att det är skönt att inte behöva avslöja direkt att man är funktionshindrad. Istället kan man ta ”avslöjandet” i sin egen takt.

Även på Blog håller man med om att Internet ”tillför en dimension när det kommer till mångfald”: ”Det spelar ingen roll hur du ser ut eller om du har handikapp. Man vet att Internet betyder mycket för till exempel folk i rullstol eftersom de inte omedelbart behöver visa upp sitt funktionshinder.”

Sammanfattning

Internetanvändarna upplever att Internet vidgar deras nätverk med annorlunda kontakter jämfört med ”verkliga livet”, vilket indikerar att Internet bidrar till bridging. Sex av tio av de mer aktiva Internetanvändarna anser att de ofta eller alltid inte lärt känna personer de har kontakt med på Internet om det inte vore för Internet. Tendensen är starkare ju längre från innerstaden man kommer.

Många, särskilt män, anger att de har gemensamma intressen med sina nätvänner. Exempel från fokusgrupper och intervjuer visar att personer som möter varandra genom Internet ofta delar intressen utan att dela social bakgrund och ålder.

De som har högskole- eller universitetsexamen har oftare gemensamma intressen med sina Internetkontakter än de som har grundskolexamen.

Utlandsfödda har oftare gemensamma intressen med sina nätvänner än andra. Exempel finns på positiv bonding samt bridging.

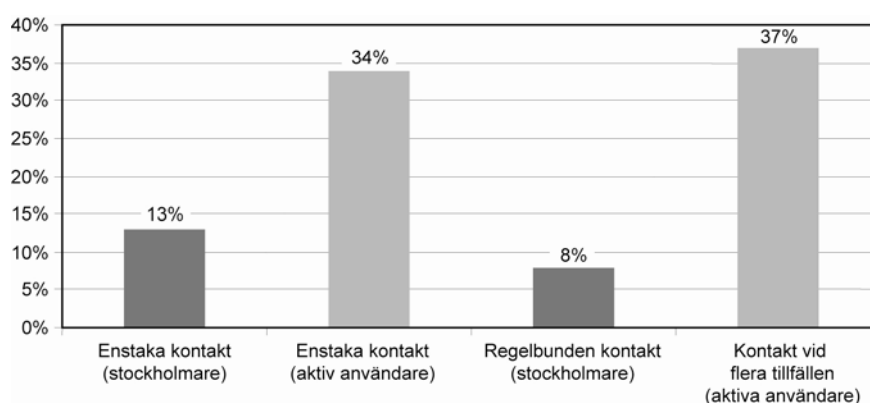
Anonymiteten på Internet skapar förutsättningar för nya kontakter för funktionshindrade.

Relationen fysiskt och virtuellt umgä

Mer än var tionde stockholmare har träffat någon som de lärt känna på Internet

13 procent av stockholmarna har träffat någon som de lärt känna på Internet. 8 procent har regelbunden kontakt med någon de lärt känna via Internet och sedan träffat i verkliga livet.

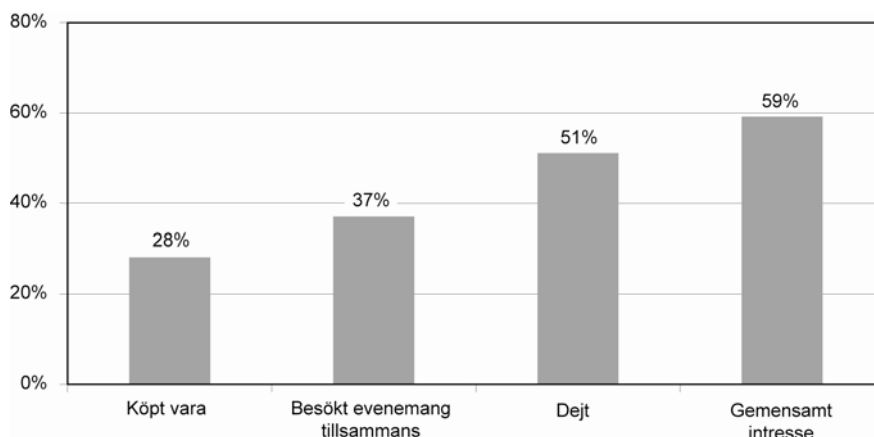
Diagram 8. Har du träffat någon person i verkliga livet som du lärt känna via Internet?

Källa: GK, Sifo

Bland de aktiva användarna har 37 procent träffat någon de lärt känna på Internet flera gånger och 34 procent någon gång. Anledningen till att man träffat en person som man lärt känna på Internet är enligt svaren på webbenkäten ofta att man har ett gemensamt intresse. På andra plats av våra listade svarsalternativ kommer dejting.

Diagram 9. Anledningen till att jag träffat en person som jag lärt känna på Internet i verkliga livet (Aktiva användare)

Män träffar fler Internetkontakter IRL för att odla intresse

Det är relativt stor skillnad på kvinnor och män i undersökningen. 81 procent av kvinnorna har aldrig träffat någon som de lärt känna via Internet medan detta endast stämmer för 74 procent av männen.

I webbenkäten, liksom i undersökningen, har män i något större utsträckning mött någon person de träffat på Internet i verkliga livet vid flera tillfällen (42 procent) än vad kvinnor gjort (34 procent). Männen dominerar även kategorin som träffat någon vid enstaka tillfälle med 36 procent. Bilden tycks bekräfta det vi redan noterat, det vill säga att kvinnor har färre kontakter med okända på Internet och att de därmed i mindre utsträckning träffar färre personer som de lärt känna på Internet. Män träffar, i större utsträckning än kvinnor, (69 procent respektive 58 procent) personer på grund av ett gemensamt intresse.

Var fjärde person i åldern 15–29 har träffat Internetkontakter IRL

I undersökningen har de yngre personerna i större utsträckning träffat personer de lärt känna på Internet: 25 procent någon enstaka gång och 13 procent har regelbunden kontakt. Sedan sjunker nivån av träffar med Internetkontakter med åldern.

I gruppen aktiva användare är 26–30-åringarnas främsta anledning till att träffa Internetkontakter dejting (74 procent). Det är också vanligare att de med grundskoleexamen (korrelerar med yngre) besökt evenemang tillsammans med den de träffat.

Något fler kontakter IRL för lågutbildade och arbetare

Respondenter med grundskoleutbildning (aktiva användare) och låg inkomst (Sifo) utmärker sig genom att ha träffat människor vid enstaka tillfälle oftare än andra. Skillnaderna mellan arbetare och tjänstemän är inte statistiskt signifikanta men indikerar att arbetare ofta träffat Internetkontakter. Återigen stärks bilden av lägre utbildade som mer aktiva kontaktskapare av breda kontakter, det vill säga bridging.

Internet viktigare för möten utanför staden

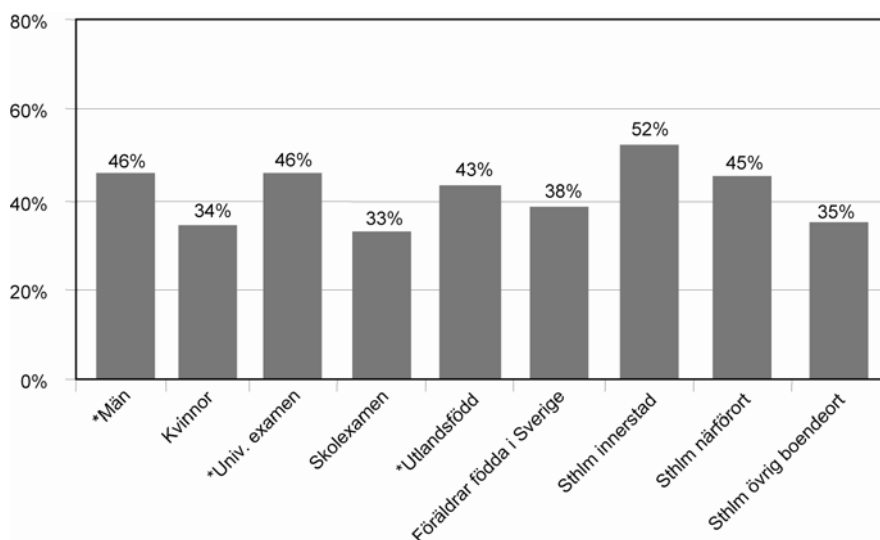
I gruppen aktiva användare har de som bor utanför eller i närförort oftare träffat personer i verkliga livet (ca 40 procent vid flera tillfällen och ca 37 procent vid enstaka tillfälle) än de som bor i innerstaden (39 procent vid flera tillfällen och 23 procent vid enstaka tillfälle). Internet tycks alltså vara viktigare för kontakten med människor i verkliga livet om man bor utanför staden, vilket kan förefalla rimligt eftersom man i innerstaden kanske inte har samma behov av att umgås på nätet med personer som bor nära. Det är aningen ovanligare att man besökt evenemang tillsammans om man bor längre bort från varandra.

Fyra av tio aktiva Internetanvändare besöker ofta fysiska platser efter Internetinformation

44 procent i gruppen aktiva Internetanvändare besöker ofta platser efter att man fått information på Internet.

Enligt studenter och tonåringar händer det att ”om man surfar kan man till exempel av en slump upptäcka att det händer något i Kungälv”. Vuxna däremot tenderar att kolla upp information om evenemang eller platser efter att man först fått tips av till exempel en vän. Alltomstockholm, kalendarium (stockholmsk klubbguide), SF Bio och Ticnet (evenemangsbiljetter) nämns som exempel på sidor med tips om mötesplatser. Mer specialiserade sidor där man också får tips om evenemang är thepage (klubbar) och studentkårens sida.

Diagram 10. Jag besöker platser, ställen eller evenemang i verkliga livet som jag får information om på Internet (efter bakgrund) (Aktiva användare)

Källa: GK. Asterisk markerar att kategorin har högre medelvärde än gruppen som helhet

Internet kan mobilisera till evenemangsbesök och IRL-kontakter

Om man besöker evenemang som man får information om på Internet visar webbenkäten att det troligen är relaterat till ett visst intresse. Män, utlandsfödda och de med högre utbildning tenderar i något högre grad att besöka platser som man får information om på Internet.

Ett uppenbart exempel på en aktivitet som startar på Internet och leder till möte i verkliga livet är Internet dejting. Ett mindre uppenbart exempel är hur bloggare träffas på bloggforum i verkliga livet. Det finns också exempel på hur man i forumet på Lunarstorm diskuterat Hultsfredsfestivalen, vilket ledde till att tio personer träffades i ett visst hörn på campingen efter att ha stämt träff på Lunarstorm. Andra bestämmer att de ska gå på konserter och evenemang tillsammans.

Intressant att notera är också att när den mest populära modebloggaren Engla skriver om någon vara i sin modeblogg kan varan ta slut i affären samma dag.

På Svenskafans används supporterklubbarnas forum som ett medel för att dra ihop folk till matcherna. Klubbarna mobiliserar för att "sjunga ut" motståndaren genom att komma många personer till nästa match. Ofta annonserar de som har bussplatser att fylla. På detta sätt blir forumen ett sätt att uppmuntra att det sker fysiska möten på matcherna. Forumen arrangerar också egna fotbollsresor och vittnar om att människor med olika etniska och sociala bakgrunder möts på dessa resor. Och Svenskafans har precis startat en resebyrå.

Ungdomarna i fokusgruppen vi möter på ett online-spelcafé är naturligtvis också goda exempel på att gemensamma intressen på Internet leder till att man samlas på en fysisk plats. Spelcaféet blir en sorts ungdomsgård där man kan passa på att prata och umgås med dem man spelar med under spelets gång.

Aktiva användare som bor i innerstaden besöker också oftare evenemang som de får information om på Internet (52 procent) än de som bor i närförort (45 procent) och de som bor i övriga länet (35 procent). Den här funktionen spelar förmodligen en större roll när det finns förhållandevis fler evenemang att besöka i närheten. På Match.com belyser man att man (av naturliga skäl) oftare vill träffa människor som bor nära en själv. Men även på Lunarstorm och i ungdomsgruppen betonar man att det finns en poäng att ha Internetkontakt med folk som bor i samma område eftersom man har mer gemensamt då.

En intressant motsatt utveckling är att evenemang i verkliga livet flyttar in på Internet. På Svenskafans befinner sig flera tusen personer samtidigt som matcher pågår. Under en match kan de större forumen ha 2000 personer online under en match då debatten på forumet är intensiv. Direkt efter ett stockholmsderby kan det vara ca 500 personer som skriver på forumen och 7–8000 personer online som läser meddelandena.

Sammanfattning

Mer än var tionde stockholmare och var fjärde stockholmare mellan 15 och 29 har träffat någon som de lärt känna på Internet. Nästan var tionde har regelbunden kontakt med någon de lärt känna via Internet och sedan träffat i verkliga livet. I gruppen aktiva användare har fyra av tio träffat någon som de lärt känna på Internet.

Den vanligaste orsaken till att aktiva användare träffar någon som de lärt känna på Internet är ett gemensamt intresse. Detta gäller särskilt män. Näst vanligast är dejting.

Internet tycks vara ett viktigare verktyg för dem som bor utanför storstaden. Bland aktiva användare har fler utanför innerstaden träffat någon de lärt känna på Internet.

Var fjärde aktiv användare besöker ofta platser som hon får information om på Internet. Enligt fokusgrupperna surfar unga ofta runt och upptäcker aktiviteter medan vuxna söker information inför besök. Det finns också många exempel på hur webbsidor kan utgöra en uppmuntran till att besöka platser som i fallen med Svenskafans där folk dras ihop till fotbollsresor och där man nyligen startat resebyrå samt Lunarstorm där grupper dras ihop till festivaler. Ett intressant "motfenomen" är att evenemang som till exempel fotbollsmatcher "flyttar in på nätet".

Personliga förhållningssätt till relationer på Internet

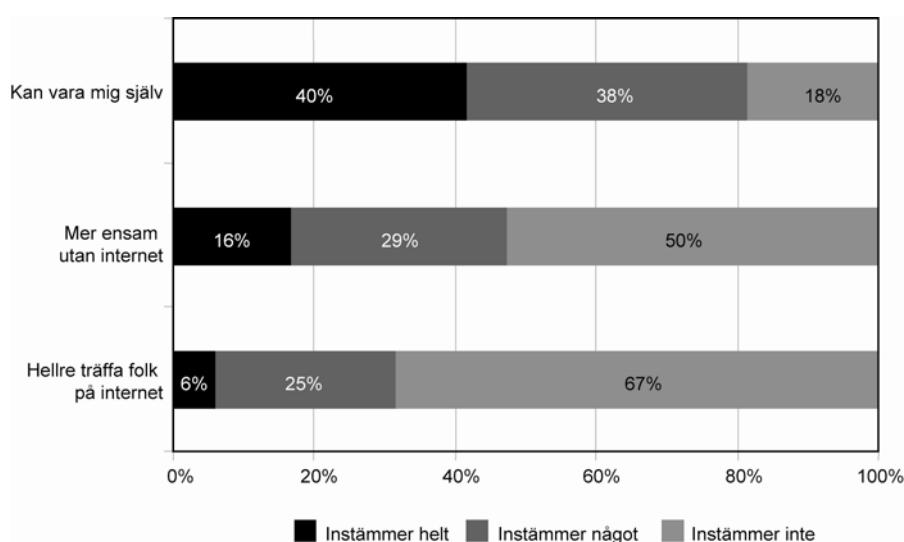
En plats för unga att vara sig själva och ta plats

Vi gjorde tre påståenden om människors relationer på Internet som gruppen aktiva användare fick förhålla sig till. Påståendena löd:

- Jag försöker träffa folk på Internet snarare än på andra ställen
- På nätet kan jag vara mig själv
- Om inte Internet fanns skulle jag vara mer ensam

Det var vanligast att man instämde helt eller något i påståendet att man kan vara sig själv på Internet (78 procent).

Diagram 11. Personliga förhållningssätt till relationer på Internet (Aktiva användare)

Källa: GK

Fler av dem med grundskoleexamen instämmer helt i påståendet att de kan vara sig själva på nätet (46 procent) än dem med högskoleutbildning (33 procent). De med grundskoleutbildning instämmer också helt i påståendet att de skulle vara mer ensamma utan Internet (20 procent) än de med högskoleexamen (13 procent).

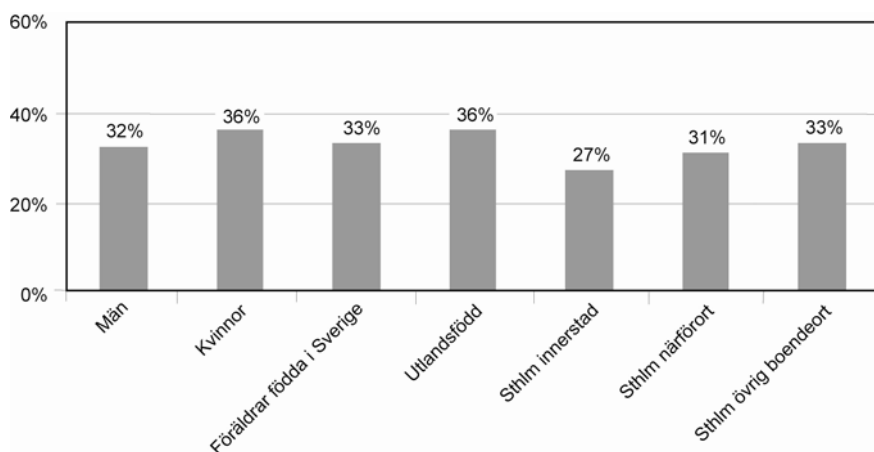
Ungdomarna i fokusgruppen håller i större utsträckning med om att de skulle vara ensammare, eller åtminstone ha färre kompisar utan Internet. ”Det är mycket lättare att hålla uppe en kontakt, om man typ träffas på en festival och inte ses igen utan Internet och chatt.” En student framhåller Internets roll för unga: ”Unga är ganska osäkra och nätet kan vara ett sätt för unga att ta mer plats.”

En man som spelar nätverksspel har också erfarenhet av hur unga tillbringar tid med nätverksspel som en eventuell flykt från en kravfylld verklighet: ”Ibland dyker det upp folk i

spelet som man märker är lite yngre och som man också förstår kan ha problem med sociala relationer. Nätverksspel kan fungera som en flykt från verklighetens krav. Reglerna i spelen är relativt enkla och förutsägbara. Spelen är heller inte förknippade med speciellt många krav i förhållande till omvärldens alla krav på unga. Till viss del kanske det kan vara en fara att unga med sociala problem tillbringar alltför mycket tid med nätverksspel. Å andra sidan lär man sig faktiskt i spelen att samarbeta och att förstå att man inte kan bete sig hursomhelst mot sina motspelare. Spelens enkelhet gör också att konsekvenserna av ens eget handlande blir relativt överblickbara.”

Studenter, ungdomar och vuxna i fokusgrupperna tycks vara ense om att olika delar i människors personlighet kommer till uttryck på Internet och i verkligheten: ”Vissa är sjukt sociala på nätet och så i verkligheten är de helt annorlunda. Många är mer blyga i verkligheten”, säger en av ungdomarna.

Diagram 12. Jag försöker träffa folk på Internet snarare än på andra ställen (efter bakgrund) (Aktiva användare)

Källa: GK

Kvinnor och utlandsfödda träffar hellre folk på Internet än i verkligheten

Bland aktiva användare instämmer 36 procent av kvinnorna gentemot 32 procent av männen helt eller något i påståendet att de hellre försöker träffa folk på nätet än i verkligheten. 10 procent av de utlandsfödda jämfört med 5 procent av dem med svenska föräldrar instämmer helt i påståendet att de hellre försöker träffa folk på nätet än i verkligheten. Möjligen kan detta bero på att kvinnor och utlandsfödda känner sig diskriminerade i samhället och att Internet blir ett sätt att komma runt den här diskrimineringen.

Utlandsfödda är överrepresenterade (78 procent) jämfört med dem med svenska föräldrar (67 procent) bland dem som instämmer något eller helt i påståendet att de besöker klubbar eller nätverk som de inte hade deltagit i om det inte varit för Internet. Detta skulle kunna innebära att Internet innebär en särskild potential för dem med utländsk härkomst att vidga sina nätverk tack vare Internet.

Sammanfattning

Åtta av tio i gruppen aktiva användare ansåg att de kunde vara sig själva på Internet. Det tyder på att man känner tillit till dem man umgås med på Internet. Unga, i större utsträckning än äldre ansåg att de skulle vara mer ensamma utan Internet, vilket bekräftar Internets viktiga roll som nätverksskapare för unga. Internet framställs av fokusgrupperna som ett sätt för osäkra unga att ta plats.

I gruppen aktiva användare var utlandsfödda och kvinnor mer benägna att träffa personer på Internet än i verkliga livet. Möjligen kan detta bero på hinder som möter dessa grupper i det fysiska livet.

Framtiden på Internet

Vidareutveckling av dagens tjänster

I våra intervjuer och enkäter bad vi om svar på frågan vad som kommer att hända på det sociala området på Internet i framtiden. Kommentarer på den öppna frågan i enkäten liksom fokusgrupperna ger i stort sett svar på vad Internet används till idag. Att chatta, kommunicera, ha kontakt med nya och gamla vänner, att allt kommer styras via Internet, jobb och skola, underhållning, shopping, söka mode, boka hotell, handla, myndighetskontakt, filnedladdning etc.

På Match tror man på att kunna kommunicera snabbare och med röst och bild. Man tror även att videoprofiler kommer att utvecklas. Några riktigt stora sajter med breda nätverk kommer att finnas samtidigt som många nya nischade nätverk kommer att utvecklas. I breda nätverk handlar det delvis om exhibitionism och om att presentera sig själv. I nischade nätverk handlar det mer om att utbyta råd och tips och att träffa människor.

Kvinnor tar mer plats med ökad konsumentmakt

På Blog anser man att om dagens fokus ligger på bostadsmarknaden (Hemnet) och arbetsförmedling (Monster), så kommer framtiden att innehålla mer av konsumentfrågor. Mycket på Internet idag går i riktning mot konsumtion. ”Bloggarna innehåller redan idag mycket konsumentinformation och kommer snart att göra Sverker Olofsson på Plus överflödig.” Konsumentmakten kan öka. Ofta tipsar bloggarna om var man kan köpa olika varor eller var det finns intressanta butiker.

På Blog framhåller man att kvinnorna kommer att bli alltmer framträdande bland bloggarna. Det är också välkänt att kvinnorna bestämmer vad som ska köpas i hushållet. Även på Koll tror man att kvinnornas roll på Internet kommer att stärkas: ”Framförallt kvinnor har utvecklingsmöjligheter för att bygga socialt kapital på nätet. Inom vår verksamhet ser vi kvinnor ta initiativ till att realisera affärsmöjligheter.”

Ökade möjligheter till kontakt för nyinflyttade och socialt exkluderade

Nätverk på Internet skapar tillgänglighet till tjänster och kontakter för dem som har det svårt i det sociala livet. Det underlättar också för dem som är nyinflyttade till en ort – många som kommer till Stockholm för att arbeta har inte tid eller lust att gå så mycket på krogen. Nyinflyttade kan både upprätthålla gamla nätverk och skapa nya nätverk på Internet. Frånskilda småbarnsföräldrar är en annan intressant grupp för match.com. De orkar inte gå ut den vecka när de är barnlediga och det är inte heller effektivt.

E-mobbing och bristande språkkunskaper hinder

Alla webbsidor som vi talat med tycks överens om att e-mobbing, folk som inte respekterar andra, eller trakasserar genom till exempel rasism är det största hindret för att bygga socialt kapital på nätet. Detta tar ganska mycket resurser i anspråk hos både Svenskafans och Blog men framförallt hos Lunarstorm.

Lunarstorm nämner också att informationsflödet om vilka sajter som finns för olika typer av tjänster är svårt att överblicka men anser att ungdomarna har bra koll på det här.

Vikten av att behärska språket eller idiomerna nämns också som en viktig faktor för att kunna skapa socialt kapital på Internet.

Ett ytterligare möjligt hinder för bridging som vi uppmärksammat i studien är att med ålder blir intressegrupperna mer nischade och man umgås med färre okända personer. I viss mån kan den här tendensen bero på ovana vid Internet i äldre åldrar och alltså komma att förändras. Eftersom utvecklingen tycks överensstämma med övrig socialt liv utanför Internet är det nog rimligt att anta att den här tendensen i viss mån kommer att bestå även i framtiden.

Sammanfattning

Ur intervjuer, fokusgrupper och enkäter framkom att man i framtiden kommer använda Internet till samma saker som idag men lite smartare. Konsumenttips och prisjämförelser lyfts fram som en viktig utveckling på Internet – i synnerhet kvinnor kan komma att ta större utrymme i den här processen. Internet har också en viktig och ökande betydelse för människor som har svårt att ha kontakt på grund av stora avstånd, som nyinflyttade och socialt exkluderade. Som hinder mot utveckling av socialt kapital på Internet framhålls framförallt faktorer som rubbar tilliten mellan personer på Internet som till exempel e-mobbing.

Slutsatser

Avslutningsvis presenterar vi slutsatser kring de områden som har relevans för regionens utveckling. Till slutsatserna knyter vi viktiga aspekter av hur regionens samhällsinstitutioner kan anpassa sig till det Internetsamhälle som existerar parallellt med övriga samhället, i syfte att öka det sociala kapitalet i regionen.

Stockholm som virtuell mötesplats

Vi konstaterar att det sociala kapitalet eller tilliten på Internet är ett utbrett fenomen i Stockholms län idag. Var femte stockholmare med Internettillgång har kontakt med någon de lärt känna på Internet. Det motsvarar 280 000 av länets invånare.¹² 13 procent av stockholmarna har skapat en så pass tillitsfull relation till någon via Internet att man valt att stämma träff (såvida mötet inte skett av en slump). Nästan var tionde stockholmare har regelbunden kontakt med någon de lärt känna via Internet och sedan träffat i verkliga livet.

Hela var tredje stockholmare i åldern 15–29 har kontakt med någon de lärt känna på Internet och var fjärde person i den här åldersgruppen har träffat någon de lärt känna på Internet i verkligheten. Det kan handla om festivalbesök, fotbollsresor eller dejting. I gruppen aktiva användare har ungefär fyra av tio träffat någon som de lärt känna på Internet. Åtta av tio i gruppen aktiva användare ansåg att de kunde ”vara sig själva” på Internet. De yngre ansåg att de skulle vara mer ensamma utan Internet, vilket pekar på Internets viktiga roll som nätverksskapare för unga. Internet framställs av fokusgrupperna som ett sätt för osäkra unga att ta plats.

Undersökningen har lyft fram Internet som ett alternativt socialt kontaktnät till ”verkliga livet” och belyst hur en rad kontakter tas som bygger på att tillit skapas mellan individer på Internet. Utbredningen av sociala relationer på Internet kan motivera människor till konkreta handlingar och gemensamma aktiviteter även utanför Internet. Det visar på betydelsen av den tillit som skapas på Internet. Det ger stora möjligheter för samhället att ta tillvara möjligheterna att skapa socialt kapital på Internet. Detta ställer höga krav på samhällets aktörer att förhålla sig till det landskap som ligger framför oss. Ett första steg kan vara vidare studier och att höja kunskapen inom institutionerna om vidden av det sociala samspelet på Internet.

Synlighet, en profil och aktivitet bygger tillit

Erfarenheten från Internet är att den som visar upp sig själv, deltar i debatten och skapar ett nätverk utvecklar en tillitsfull relation till andra Internetanvändare.

På Internet finns en mängd funktioner eller verktyg som kompletterar verktygen för kontakter som står till buds i fysiska livet eller med till exempel telefon och e-post. I communities kan man bygga nätverk och knyta nya kontakter genom de vänner man redan har. De gemensamma vännerna i communities garanterar att man kan känna tillit till de nya kontakterna. I diskussionsforum kan man diskutera frågor med likasinnade och få tips om evenemang eller intressen. Genom chatt kan man hålla kontakten med gamla och nya

---

¹² Vi utgår från 20 procent av länets invånare med tillgång till Internet tio år gamla eller äldre.

vänner på ett ”ytligare” sätt än genom att till exempel ringa. E-postlistor kan användas både med vänner och bekanta och kring sakfrågor och intressen.

I bloggar, forum och communities har man möjligheten att skapa en egen identitet eller image. Genom att lägga upp en bild på sig själv, ha ett bra och utbrett nätverk och bidra i debatten på forum och bloggar för att bygga en profil blir man igenkänd som någon att räkna med. Bild och synlighet genom inlägg på Internet visar sig alltså vara kontakt-skapande och skapa en känsla av att en person har betydelse och är värd att ägna tid åt och ta på allvar.

Det är viktigt för beslutsfattare att känna till de olika typer av verktyg som kan användas för att kunna välja från hela ”paletten” i sina kontakter med medborgarna. Utrymme finns för myndigheter och institutioner att tydligare presentera sina organisationer genom personliga presentationer och till exempel bloggar av tjänstemännen. Detta kan antas stärka tilliten till institutionerna.

Gemensamma intressen skapar tillit

Studien har belyst att en stark drivkraft till både bonding och bridging på Internet är möjligheten att möta människor med liknande intressen. Det vanligaste som stockholmarna har gemensamt med dem de har kontakt med på Internet liksom skälet till att man träffat personen i verkliga livet är gemensamma intressen. (Studien har också givit exempel på hur de gemensamma intressena inte behöver stanna vid bonding.)

Framförallt forumet framstår som en utmärkt form för att mötas i diskussioner kring ämnen av intresse. Om myndigheter och institutioner vill lyfta diskussionen kring det område man ansvarar för torde forumet vara ett utmärkt alternativ. Dels skulle man nå en stor intresserad grupp men framförallt bygger insatta och relevanta inlägg och ett välskött forum tillit hos flera grupper. Det gäller både dem som är insatta i ämnesområdet och aktiva i diskussionen samt hos dem som intresserar sig på ett mer passivt sätt och läser inlägg utan att själva delta. Självklart bygger också ett forum relationer till de som deltar i debatten. Ofta är det också så att debatten redan existerar, vare sig man själv deltar eller inte.

Missbruk skadar tilliten

Det kanske största hindret mot att bygga socialt kapital på Internet som nämns av dem vi intervjuat är e-mobbing, rasism och pedofili. För att tillit ska fungera på Internet är det viktigt att det finns ett fungerande system för att straffa (utesluta) den som missbrukat tjänsten. Detta är viktigt att tänka på ifall kommunen utvecklar tjänster på Internet men kanske framförallt angående tillämpning av relevanta lagar. Fungerande rapportering av missbruk eller system för feedback av kontakter kan vara sätt att komma till rätta med missbruk och upprätthålla tilliten i nätverken.

Informationssökande om evenemang sker på Internet

Ett slående faktum i studiens kartläggning av stockholmarnas webbvanor är att hela 75 procent av stockholmarna med tillgång till Internet söker information på Internet om vad som är på gång i staden. Det innebär att cirka en miljon av länets invånare¹³ relativt regelbundet är inne på sidor där tips om Stockholms aktiviteter finns tillgängliga. Detta visar

---

¹³ Vi utgår från 75 procent av länets invånare med tillgång till Internet tio år gamla eller äldre.

Vi ses på Internet

tydligt på sambandet mellan den fysiska regionen och den virtuella. Sidorna som besöks kan vara sidor som Alltomstockholm, kalendarium, Eniro, Ticnet eller enskilda institutioners och arrangörers webbsidor.

Detta kan innebära att Internet utgör en fantastisk plats för länets institutioner att göra stockholmarna uppmärksamma på vad som är på gång i staden utifrån redan existerande plattformar. Att i stort sett alla i vår yngsta fokusgrupp finns på Playahead förenklar ytterligare kontakten med de här personerna.

Konsumentfokus skapar möjligheter

Våra intervjuer har gett vid handen att konsumentupplysning kommer att bli viktigare på Internet. Man ger idag varandra tips och gör prisjämförelser på bloggar och forum och varor tar slut i affären när de nämns på de största bloggarna.

Detta skapar utrymme för att förstärka till exempel kommunens konsumentvägledning på nätet. I serviceinstitutioners fokus på användarbehov skulle bättre jämförelser mellan relativt likvärdiga institutioner som skolor eller sjukhus kunna utvecklas. Sådana jämförelser skulle samtidigt tjäna som utvärderingsverktyg för offentliga tjänster.

Utbildning och ålder påverkar hur sociala kontakter tas

Olika befolkningsgrupper har olika hög grad av bridging och bonding i sina kontakter på Internet. Med ålder och utbildning ökar graden av intressegemenskap med dem man har kontakt med på Internet. Man blir också mer ”diskret” i sitt sätt att söka kontakt, det vill säga man lägger inte lika ofta ut en bild på sig själv eller chattar.

Man kan spekulera i om utvecklingen att man snävar av sitt kontaktsökande med ökande ålder har med generella sociala beteenden att göra eller om det är ett utslag av minskande Internetvana med högre ålder. Förmodligen är det rimligt att anta att huvuddelen beror på allmänna sociala mönster. Samtidigt är det troligt att nätverkandet på Internet kommer att bli mer betydelsefullt när den generation som växte upp med att blogga och spela nätverksspel ingår i nya nätverk som motsvarar deras fortsatta livssituation som konsument, föräldrar eller pensionärer.

Om man som myndighet strävar efter att erbjuda tjänster och informera olika befolkningsgrupper är det viktigt att känna till på vilka sätt målgrupperna kommunicerar på Internet. Detta kan vara ett område som kräver vidare forskning. Är det så att högt utbildade män kommer att dominera eventuella satsningar på forum medan ungdomar och de med lägre utbildning istället kan nås i breda nätverk?

Könsskillnader i relationer på Internet

Att kvinnor har mindre kontakt med personer med skilda intressen och i jämförelse med män träffar färre personer som de lärt känna på Internet. Det framstår som ett område där kvinnorna har utrymme att öka sina bridging-kontakter för att bygga socialt kapital på Internet.

Kvinnor har mer kontakt med vänner på Internet vilket kan betraktas som mer av bonding än bridging. Även bonding kan ha ett värde för socialt välbefinnande. Ett stort samhällsproblem som uppkommer i samtal med webbsajten Match är ensamhet. Eventuellt skulle

Vi ses på Internet

männen tjäna på att ta efter kvinnornas exempel och via nätet öka sina kontakter med släkt och vänner.

Planeringen av insatser på webben bör ta hänsyn till liknande faktorer. För att bygga tillit mellan kvinnor som inte känner varandra sedan tidigare skulle till exempel vårdens mammagrupper utvecklas på Internet. Eventuellt skulle ungdomsmottagningars utökade service på nätet fungera som ett sätt att inkludera män i diskussioner om relationer och familjeliv. Internet som en möjlig väg ut ur diskriminering

Tendensen att utlandsfödda och kvinnor i större utsträckning än andra hellre träffar människor på Internet än i verkliga livet är intressant. Området skulle kunna motivera mer framtida forskning. Möjligen kan satsningar på Internet vara ett viktigt instrument för de här grupperna att knyta kontakter som de inte kan ta i det fysiska livet. Särskilt utlandsfödda kvinnor skulle kunna stödjas.

Trots att utlandsfödda uppger att de hellre har kontakt med människor på Internet än i verkliga livet tycks utlandsfödda idag ha många kontakter på Internet som de inte skulle ha haft utan Internet, vilket indikerar bridging.

Från samhällets sida kunde man tänka sig att nyanlända invandrare, som kan ha svårt att knyta kontakter i det omgivande samhället på grund av diskriminering och språkhinder i högre utsträckning kan upplysas om de möjligheter till bonding (i till exempel landsföreningar) eller bridging (till exempel Lunarstorm) som finns tillgängliga i det svenska Internetsamhället.

Region kontra storstad

Studien visar att för de som bor utanför storstaden leder Internet till fler kontakter med personer som man inte hade lärt känna om det inte vore för Internet. Dessa personer träffar också fler personer som de lärt känna på Internet. Internet knyter alltså ihop regionens mer perifera delar både på Internet och i det fysiska livet. Rimligen borde Internet vara viktigare på platser med ett mindre utbud av aktiviteter i närområdet.

Internet torde därför vara en särskilt viktig arena för satsningar på att knyta ihop och skapa kontakter mellan områden utanför staden med varandra eller med staden själv.